

DE HOND ALS HELPER 1

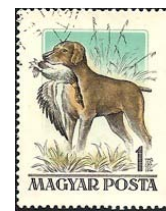
Al sinds de oertijd hebben honden en mensen een relatie met elkaar, er zijn aanwijzingen dat wolven al tienduizenden jaren geleden door mensen werden gedomesticeerd. De wolf is een erg sociaal dier en leeft, net als de mens, in groepen (roedels) bij elkaar, waarbij er in de groep een sociale rangorde heerst. De relatie wolf en mens had waarschijnlijk voor beide voordelen, het dier kon gebruikt worden bij de jacht, om de kudde bijeen te houden of om te waarschuwen tegen vijanden, waarbij de wolf van de mens te eten kreeg. Aangetoond is dat, als je met de meest sociale en afhankelijke dieren doorkruist, je een wild dier in enkele generaties volledig gedomesticeerd kunt krijgen.

Al in het oude Egypte en bij de Romeinen werd de hond als statussymbool gezien. Een goed voorbeeld is de faraohond, in de geschreven geschiedenis de oudst gedomesticeerde hond. Dit dier speelde een belangrijke rol in het leven van koningen en edellieden. Met name in de middeleeuwen gold de hond voor de hoogste klassen als statussymbool, het verschaft de mens aanzien. Vanaf die tijd werden honden gefokt op uiterlijk, grootte en kleur, waardoor er verschillende rassen

ontstonden. De hond werd door de adel niet alleen gehouden voor het nut, zoals de jachthond maar ook als gezelschapsdier. Een goed voorbeeld is de Cavalier King Charles spaniël, die door koning Karel II van Engeland (1630-1685) steevast werd meegenomen naar openbare gelegenheden en zelfs naar het parlement en bijzondere gelegenheden.

Voor het gewone volk was de hond als gezelschapsdier een te grote luxe. Wel werden ze gehouden als ze een nuttige functie konden vervullen, zoals waakhond, herdershond of trekhond. Zo kwamen er al aan het eind van de 17e eeuw

hondenkarren in het Hollandse straatbeeld voor. Met name in de periode tussen 1900 en de Tweede Wereldoorlog werd er veel van de hond als trekdier gebruik gemaakt. Pas in 1962 werd het gebruik van hondenkarren in de Wet op de Dierenbescherming in Nederland verboden.

De bijzondere eigenschappen van de hond, zoals een scherp gehoor en een fenomenale reukzin, zorgt ervoor dat de hond bij grote veelheden van taken nuttig kan zijn. Waar de mens geluidsfrequenties kan waarnemen die maximaal tussen de 20 en 20.000 Hz liggen, kunnen honden al frequenties horen tussen enkele Hertz, tot aan 50.000 hertz toe. Een hondenfluitje is voor de mens onhoorbaar, maar voor de hond is het een prima signaal. De reukzin is afhankelijk van het aantal reukreceptoren in de neus van de hond, het zal duidelijk zijn dat een hond met een lange neus, zoals de Duitse herder, beter kan ruiken dan een met een korte neus zoals de mopshond of de bulldog. Gemiddeld kunnen honden toch zo'n miljoen maal beter ruiken dan de mens. Vanwege deze speciale eigenschappen worden honden voor een veelheid aan specifieke taken opgeleid en ingezet.

We zagen al eerder dat honden al eeuwenlang worden gebruikt voor de jacht, voor het opsporen en apporteren van het wild. Ook als waakhond en voor het bijhouden van kudden dieren bewijzen honden eeuwenlang goede diensten. Al die tijd zijn de kracht, oplettendheid, intelligentie en trouw van de nederige Canis Lupus Familiaris onmisbaar geweest op talloze en gespecialiseerde manieren.

DE HOND ALS HELPER 2

De inzet als hulphond is echter iets van de laatste 100 jaar. Het bekendst in dit kader is de blindengeleidehond. De eerste school voor geleidehonden werd tijdens de Eerste Wereldoorlog in Duitsland gesticht, en was bedoeld om verblinde soldaten op het slagveld in veiligheid te brengen. De tweede school, 'Seeing Eye', werd in 1929 gesticht in de U.S.A in New Jersey en twee jaar daarna in het Verenigd Koninkrijk (Engeland) met de naam

de British Guide Dog Association opgericht. In Nederland houdt het Koninklijk Nederlands Geleidehond Fonds (KNGF) zich sinds 1935 bezig met de opleiding van blindengeleidehonden. Voor dit doel worden vaak de Labrador, Goldenretriever, Herdershond of de Hollandse herder gebruikt. Dankzij de hulp van een geleidehond kunnen blinden, doven en

Golden retriever

Duitse herder

Labrador

Hollandse herder

slechtziende mensen zich zelfstandiger, sneller, meer ontspannen, maar vooral veiliger verplaatsen. Speciaal voor de autistische bestaan er tegenwoordig ook autismegeleidehonden.

Ook de politie maakt graag gebruik van honden, met name wordt voor politietaken de Duitse herder gebruikt. Er wordt onderscheid gemaakt tussen surveillancehonden en speurhonden. Surveillancehonden assisteren in de dagelijkse surveillance of bij het optreden van de Mobiele Eenheid. Ze zijn er op getraind om personen in bedwang te houden tot ze door agenten ingerekend kunnen worden. Omdat veel mensen toch ontzag hebben voor dit soort honden kan alleen al hun aanwezigheid een menigte tot bedaren brengen en de openbare orde herstellen. De eerste politiehonden werden in het begin van de 20e eeuw geïntroduceerd in Genk (België). Omdat men voor de bewaking van de stad geen geld had om mensen aan te nemen werd besloten om het met honden te proberen. Dit werd zo'n succes dat al snel politiekorpsen in diverse steden overgingen tot het opzetten van een hondenbrigade. Vanwege eigenschappen als een actief karakter en een groot reukvermogen worden vooral Duitse, Hollandse en Mechelse herders getraind als politiehond, in Nederland worden ook de Rottweiler en de Dobermann hiervoor opgeleid.

Doberman

Mechelse herder

Rottweiler

DE HOND ALS HELPER 3

Speurhonden worden specifiek getraind om bepaalde geuren te herkennen. De meeste hondenrassen die tot speurhonden worden gerekend hebben lange hangende oren. Een theorie is dat dit hen helpt om een bepaalde geur beter te kunnen ruiken omdat het de geur in de buurt van de neus houdt. De bekendste speurhond is wel de Bloedhond, een van oorsprong Belgisch ras. De hond wordt veel gebruikt voor het opsporen van mensen, vroeger was hij vooral voor

Bloedhond

de hertenjacht populair. Het ras is vooral bekend vanwege het uitzonderlijk goede reukvermogen, hij kan ook een redelijk oud geurspoor goed volgen. Om die reden is de bloedhond in het verleden ook regelmatig gekruist met andere rassen, met het doel het reukvermogen van die rassen te verbeteren. Speurhonden worden ook getraind om één specifiek soort geur te herkennen, bijvoorbeeld drugs, geld, explosieven of brandversnellers. Honden kunnen dan zorgen voor geuridentificatie, door verdachten te linken aan zaken die op een plaats delict zijn aangetroffen. In veel gevallen wordt een dergelijke indentificatie in een rechtszaak als bewijs geaccepteerd. De laatste jaren beschikt de politie over een speciale eenheid USAR, het

Urban Search and Rescue Team. Dit is een team van specialisten dat wordt uitgezonden naar rampgebieden waar mogelijk nog overlevende onder het puin begraven liggen. Omdat elke seconde telt, kunnen de honden de overlevende aanwijzen, zodat graafwerkzaamheden gericht kunnen plaatsvinden. Binnen de Nederlandse politie zijn hiervoor zestien reddingshonden met hun begeleiders beschikbaar.

Ook de brandweer maakt gebruik van honden, maar dan vooral om de oorzaak van een brand op te sporen. Door hun scherpe neus kunnen ze ruiken of er brandversnellers gebruikt zijn, wat ook weer een aanwijzing is voor een misdrijf. Ook kunnen ze aangeven of er meerdere brandhaarden zijn, wat ook weer een aanwijzing voor een misdrijf is. In de VS werden in de 19e eeuw met name dalmatiërs in de kazerne gehouden, om te voorkomen dat paarden of gereedschap werd gestolen. De paarden die in die tijd voor brandweerwagens gebruikt werden hadden ook veel baat bij een hond als gezelschapsdier, en met name de dalmatiër bleek daarvoor erg geschikt.

Dalmatiër

In de bergen werd vroeger veel gebruik gemaakt van reddingshonden, om mensen op te sporen en uit de sneeuw te redden. Met name de bekende Berner-Sennenhond en de Sint-bernard werden voor dit doel ingezet. De naam Sint-bernard is afkomstig van het Sint-bernard klooster, gelegen

op de vroeger vaak verraderlijke Sint Bernardpas in de westelijke Alpen tussen Zwitserland en Italië. De pas, het klooster met gastenverblijf en de honden zijn vernoemd naar Bernard de Menthon, een monnik die in de 11e eeuw het klooster stichtte. Deze gigantische honden werden vroeger voor het reddingswerk veelvuldig ingezet, maar nooit met het karakteristieke vaatje brandwijn om de nek. Dat verhaal is een verzinsel, ontstaan doordat de Engelse schilder Edwin Landseer in 1820 een schilderij maakte waarop een redding van de Sint-bernard werd uitgebeeld, met een vaatje om de nek van de hond. Dat paste wel in het romantische beeld van die tijd, en het vaatje is in de herinnering van de mensen gebleven. Overigens zou het verkeerd zijn om verkleunde mensen alcohol te geven, maar dat ter zijde.

DE HOND ALS HELPER 4

Sint-bernard

Brenner-Sennen

Tot slot de sledehond, wiens geschiedenis al rond 4000 jaar geleden begon toen in Noord-Siberië Nomadische stammen voor het eerst honden voor een slee spanden om lasten te trekken. Sinds die tijd hebben de bewoners van de eenzame, door vorst en sneeuwstormen geteisterde poolgebieden sledehonden gebruikt om zich te kunnen verplaatsen, voeden, kleden en verwarmen. Ook aan de kusten van Alaska leefden al 1800 jaar voor Christus Eskimo's die voor hun levensonderhoud volledig op hun honden waren aangewezen: zij spanden 3 of 4 honden in harnas achter elkaar voor lange sledetochten. De barre omstandigheden schiepen sterke, wolfachtige, dichtbevruchte honden, die tegen vermoeidheid en ontberingen waren opgewassen en die voor hun inspanningen met een minimale hoeveelheid voedsel beloond behoefde te worden. Ook heden ten dage kunnen deze sledehonden volstaan met ongeveer $\frac{3}{4}$ van de hoeveelheid voedsel ten opzichten van andere hondenrassen.

Er is tegenwoordig geen dier ter wereld dat zo dicht bij de mens staat als de hond. Vaak wordt het "de beste vriend van de mens" genoemd, en in vele families maakt een hond deel uit van het gezin. Dat een hond graag zijn baasje wil dienen en leergierig is maakt het dier bijzonder geschikt voor speciale taken. Hulphonden hebben een lange, trotse staat van dienst bij militaire, politie en reddingsdiensten, en blijven een essentiële rol spelen bij het helpen en ondersteunen van hun tweebeinige begeleiders. Denk daar eens aan als u uw huisdier een volgende keer een knuffel geeft.

Overgenomen uit het maandblad van postzegelverenging 'De Postkoets', Nieuwegein.
Met toestemming van Auteur Ton Vis.

Bewerking: J.J.P van der Vat
jjpvdvat@gmail.com